

บทคัดย่อภาษาไทย

รำข้าวมีสีจำนวน 5 สายพันธุ์ ได้แก่ ข้าวสังข์หยด ข้าวหอมกระดังงา ข้าวเหนียวดำหอม ข้าวเหนียวดำต้นดำใบดำ ข้าวเหนียวแดงกรมแดง และรำข้าวไม่มีสีใช้ รำข้าวเล็บนก เป็นรำข้าวควบคุม สถานที่ได้มาของรำข้าวคือ ศูนย์วิจัยข้าวจังหวัดปัตตานี ประกอบด้วยสารสำคัญ 2 ชนิด ได้แก่ สารประกอบประเภทละลายไขมัน (lipophilic substances) และสารประกอบที่ละลายน้ำได้ (hydrophilic substances) ซึ่งสารประกอบประเภท lipophilic substances เช่น α -, δ -tocopherol, α -tocotrienol, γ -oryzanol สำหรับสารประเภท hydrophilic substances เช่น cyanidin 3-O-glucoside และ peonidin 3-O-glucoside โครงการวิจัยนี้มีจุดประสงค์ เพื่อศึกษาผลของอุณหภูมิการเก็บรักษา ($4\pm 2^{\circ}\text{C}$, อุณหภูมิห้องหรือ $29\pm 2^{\circ}\text{C}$, $14\pm 2^{\circ}\text{C}$) มีอิทธิพลต่อปริมาณสารสำคัญทั้ง 2 ประเภทและกิจกรรมการต้านอนุมูลอิสระในรำข้าวที่ต้องการศึกษาทั้งชนิด lipid peroxidation, ferric reducing power และ ABTS $^{\bullet+}$ assays จากผลการวิจัยพบว่าการเก็บรำข้าวที่อุณหภูมิ $4\pm 2^{\circ}\text{C}$ ภายในระยะเวลาไม่เกิน 3 สัปดาห์ เป็นสภาวะการเก็บรำข้าวที่เหมาะสม โดยไม่ทำให้สารสำคัญเกิดการสลายตัวมากนัก รำข้าวทุกสายพันธุ์มีปริมาณสารสำคัญเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย ดังต่อไปนี้ สารประกอบ γ -oryzanol > α -tocotrienol > total tocopherol (α -, δ -tocopherol) และ cyaniding 3-O-glucoside > peonidin 3-O-glucoside ที่อุณหภูมิ $4\pm 2^{\circ}\text{C}$ ระยะเวลาการเก็บ 1 สัปดาห์ ปริมาณสารประกอบ α -tocotrienol มีมากกว่าปริมาณ total tocopherol (α -, δ -tocopherol) ประมาณ 2-4 เท่า และปริมาณสารประกอบ γ -oryzanol มากกว่าปริมาณสารประกอบ total tocopherol (α -, δ -tocopherol) ประมาณ 45 - 123 เท่า นอกจากนี้เมื่อเปรียบเทียบรำข้าว waxy rice สายพันธุ์ข้าวเหนียวดำหอม มีปริมาณสารประกอบ total tocopherol (13.16 ± 0.45 $\mu\text{g}/\text{mL}$) และ γ -oryzanol ($1,342.34\pm 0.82$ $\mu\text{g}/\text{mL}$) สูงกว่ารำข้าว non-waxy rice (ข้าวเล็บนก (10.35 ± 0.44 , 567.64 ± 4.08 $\mu\text{g}/\text{mL}$), ข้าวสังข์หยด (9.74 ± 2.62 , 584.20 ± 3.48 $\mu\text{g}/\text{mL}$), ข้าวหอมกระดังงา (9.23 ± 0.23 , 508.15 ± 4.92 $\mu\text{g}/\text{mL}$)) ที่อุณหภูมิ $4\pm 2^{\circ}\text{C}$ ระยะเวลาการเก็บ 1 สัปดาห์ ส่วนปริมาณสารประกอบ α -tocotrienol ในรำข้าว non-waxy rice (รำข้าวสังข์หยด (44.25 ± 0.14 $\mu\text{g}/\text{mL}$), ข้าวหอมกระดังงา (45.17 ± 0.01 $\mu\text{g}/\text{mL}$)) มีปริมาณมากกว่าในรำข้าว waxy rice (ข้าวเหนียวดำหอม (32.04 ± 0.24 $\mu\text{g}/\text{mL}$), ข้าวเหนียวดำต้นดำใบดำ (24.93 ± 0.24 $\mu\text{g}/\text{mL}$), ข้าวเหนียวแดงกรมแดง (35.42 ± 0.02 $\mu\text{g}/\text{mL}$)) เมื่อเปรียบเทียบสารประกอบ hydrophilic substances (cyaniding 3-O-glucoside และ peonidin 3-O-glucoside) ที่อุณหภูมิการเก็บรำข้าวที่ $4\pm 2^{\circ}\text{C}$ ระยะการเก็บ 1 สัปดาห์ รำข้าวสายพันธุ์ข้าวเหนียวดำหอมมีปริมาณ cyaniding 3-O-glucoside มากที่สุด (155.88 ± 0.70 $\mu\text{g}/\text{mL}$) มากกว่าปริมาณ peonidin 3-O-glucoside ประมาณ 17 เท่า (8.71 ± 0.20 $\mu\text{g}/\text{mL}$) พิจารณากิจกรรมการต้านอนุมูลอิสระ lipid peroxidation, ABTS $^{\bullet+}$ และ FRAP assays พบว่าที่อุณหภูมิ $4\pm 2^{\circ}\text{C}$ ทั้งส่วนสกัด lipophilic substances และ hydrophilic substances ให้เปอร์เซ็นต์การยับยั้งการต้านอนุมูลอิสระ FRAP values ปริมาณที่สูงกว่าที่อุณหภูมิ $14\pm 2^{\circ}\text{C}$ และอุณหภูมิห้อง ($29\pm 2^{\circ}\text{C}$) ดังนั้นจากข้อมูลข้างต้น สามารถสรุปได้ว่าที่อุณหภูมิ $4\pm 2^{\circ}\text{C}$ เป็นอุณหภูมิที่เหมาะสมในการเก็บรำข้าว สามารถเก็บได้นานไม่เกิน 3 สัปดาห์ ทำให้เปอร์เซ็นต์การยับยั้งกิจกรรมการต้านอนุมูลอิสระ FRAP assay ของสารสกัดในรำข้าวมีสีสูงกว่าที่อุณหภูมิ $14\pm 2^{\circ}\text{C}$ และอุณหภูมิห้อง ($29\pm 2^{\circ}\text{C}$).

บทคัดย่อภาษาอังกฤษ

Two fractions included lipophilic and hydrophilic substances from six varieties of pigmented rice brans. These collected from Pattani Rice Research Center, Pattani, Thailand. These were determined the anthocyanins (cyaniding 3-O-glucoside and peonidin 3-O-glucoside), α -, δ -Tocopherol, α -Tocotrienol and γ -oryzanol contents with antioxidant capacity using lipid peroxidation, ferric reducing ability power (FRAP) and ABTS^{•+} assay. The result was showed that the optimum storage time of pigmented rice brans was at $4\pm 2^{\circ}\text{C}$ within 3 weeks storage. The antioxidant bioactive contents in pigmented rice brans were ranked in the range of γ -oryzanol > α -tocotrienol > total tocopherol (α -, δ -tocopherol) and cyaniding 3-O-glucoside > peonidin 3-O-glucoside, at $4\pm 2^{\circ}\text{C}$ for storage time 1 week. The α -tocotrienol content was 2-4 times higher than those of total tocopherols (α -, δ -tocopherol). The γ -oryzanol content was also 45-123 times higher than those of total tocopherols. According to the pigmented waxy rice brans (Dummor, Thondumbaidum and Niawdangkarmrad) and pigmented non-waxy rice brans (Sangyod and Homkradangnga), the varies of Dummor contained higher tocopherols ($13.16\pm 0.45\ \mu\text{g/mL}$) and γ -oryzanol contents ($1,342.34\pm 0.82\ \mu\text{g/mL}$) than those of Lebnok (10.35 ± 0.44 , $567.64\pm 4.08\ \mu\text{g/mL}$), Sangyod (9.74 ± 2.62 , $584.20\pm 3.48\ \mu\text{g/mL}$) and Homkradangnga (9.23 ± 0.23 , $508.15\pm 4.92\ \mu\text{g/mL}$), respectively, at $4\pm 2^{\circ}\text{C}$ for storage time 1 week. Whereas Sangyod ($44.25\pm 0.14\ \mu\text{g/mL}$) and Homkradangnga ($45.17\pm 0.01\ \mu\text{g/mL}$) contained more α -tocotrienol content than that of Dummor ($32.04\pm 0.24\ \mu\text{g/mL}$), Thondumbaidum ($24.93\pm 0.24\ \mu\text{g/mL}$) and Niawdangkarmrad ($35.42\pm 0.02\ \mu\text{g/mL}$), respectively. For 1 week-storage time of the pigmented rice brans at $4\pm 2^{\circ}\text{C}$, Dummor contained highest cyaniding 3-O-glucoside content ($155.88 \pm 0.70\ \mu\text{g/mL}$) than peonidin 3-O-glucoside content ($8.71 \pm 0.20\ \mu\text{g/mL}$). This amount of cyaniding 3-O-glucoside content was accounted to 17 times higher than peonidin 3-O-glucoside content. For the antioxidant assays of lipophilic and hydrophilic extracts, the inhibition of FRAP assay at $4\pm 2^{\circ}\text{C}$ was higher than that of other storage temperature ($14\pm 2^{\circ}\text{C}$ and $29\pm 2^{\circ}\text{C}$). Therefore, it was then concluded that the storage time at $4\pm 2^{\circ}\text{C}$, within 3 weeks was the optimum condition to storage pigmented rice brans.